

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1975

BRNO 1977

KOSTRA Z HORÁKOVSKÉ SÍDLIŠTNÍ JÁMY
V RAJHRADĚ

/ okr. Brno - venkov /

Milan S i l o u k a l, Národní muzeum, Praha

/ Tab. 7 /

Na slovanském pohřebišti u Rajhradu byly m. j. odkryty i jámy sídlišť s horákovskou kulturou. V jámě č. 9 pak našel v r. 1975 J. Nekvasil dobře zachovanou lidskou kostru.

Robustní lebka je jen zcela nepatrně poškozena. Má klenuté čelo se středně výraznými čelními hrboly, glabellou II. stupně, plochými nadočnicovými oblouky a tlustým horním okrajem očnice. Týl je klenutý, slabě prominuje, protuberantia occipitalis externa je III. stupně, bradavkové výběžky jsou velké. Fossa canina je hluboká, brada silně prominuje, má při pohledu zdola obloukovitý tvar, úhlydolní čelisti jsou silně vytočeny do stran. Švy jsou na lamina interna lebečních kostí zcela obliterovány, na lamina externa srůstají. Zuby jsou v obou čelistech velmi silně obroušeny, 11 zubních lůžek je zhorojeno po intravitální ztrátě zubu, šesti zachovaných zubů má kaz, z toho čtyři jsou kazem destručovány až po kořeny.

Lebku bylo možno téměř dokonale proměřit :

Délka lebky /1/	196	Délka base /5/	106
Šířka lebky /8/	141	Nejmenší šířka čela /9/	102
Největší šířka čela /10/	125	Aurikulární šířka /11/	121
Biasterická šířka /12/	109	Výška lebky ba-b /17/	145
Nadušní výšky /20/	121	Obvod lebky /23/	550
Příčný oblouk /23/	325	Podélný oblouk /24/	400
Čelní oblouk /25/	131	Temenní oblouk /26/	128
Týlní oblouk /27/	141	Čelní tětiva /29/	112
Temenní tětiva /30/	118	Týlní tětiva /31/	112
Délka obličejce /40/	93	Šířka hor.obličejce /43/	113
Biorbitální šířka /43-1/	107	Bizygomatická šířka /45/	142
Šířka střed.obličejce /46/	92	Výška obličejce /47/	119
Výška hor.obličejce /48/	74	Šířka očnice /51/	43
Výška očnice /52/	36	Šířka nosu /54/	25
Výška nosu /55/	57	Minimální šířka nosu /57/	12,3
Šířka kondylů mandib. /65/	126	Bigoniální šířka /66/	115
Výška brady /69/	33	Výška ramene mandib. /70/	65
Šířka ramene mand. /71/	27	Hloubka front. /IOW-n/	20,3
Hloubka maxilly /GB-ss/	18,4	Hloubka nos.kořene /SS-n/	4,8
Délkošířkový i. /1 1/	71,9	Délkovýškový i. /1 2/	74,0
Šířkovýškový i. /1 3/	102,8	Transv.frontopar.i. /1 13/	72,3
l. obličejce /1 38/	83,8	l.horního obličejce /1 39/	52,1
l. očnice /1 42/	83,7	l. nosu /1 48/	43,8
Alveolární i. /1 60/	87,8	l. frontomandibulární	112,7

V absolutních mírách je tedy tato lebka velmi dlouhá, úzká a vysoká, má široký obličej a středně vysoký obličej i horní obličej. V indexech je dolichokranní, orto- a akrokranní, eurymetopní, euryprosopní a mesenní, mesokonchní a leptorhinní, ortognatní a eurymandibulární.

Postkranialní skelet je rovněž velmi dobře zachován. Pánevní kosti jsou výrazně mužského tvaru s úzkou incisura ischiadica major a bez preaurikulárních sulků. Výška postavy zemřelého byla vypočítána na 174 cm /vysoká /.

Na páteři je výrazná, přemostující spondylosa 4. stupně v úsecích mezi 9. až 11. hrudním obratlem a mezi posledním bederním obratlem a křížovou kostí. Kromě toho je zde sakroiliakální synostosa na pravé straně.

Kostru z horákovské jámy č. 9 na slovanském pohřebišti v Rajhradě je možno jednoznačně připsat muži, který zemřel ve věku mezi 50 a 60 lety. Byl vysoké robustní postavy, typové eurydolichomorf.

Das Skelett aus einer Horákovser Siedlungsgrube in Rajhrad /Bez. Brno - venkov/. In der Grube Nr. 9 war ein gut erhaltenes robustes Skelett eines hochgewachsenen Mannes, der im Alter zwischen 50 und 60 Jahren verstarb, beigesetzt. Der Schädel konnte perfekt vermessen werden, er ist eurydolichomorph /schmaler Hirnschädel mit breitem Gesicht/. Auf der unteren Brustwirbelsäule ist eine starke überbrückende Spondylose, ausser diesem stellen wir eine unilaterale rechtsseitige sakroiliakale Synostose fest.

Tab. 7
 Rajhrad /okr. Brno-venkov/. Sídliště horákovské kultury. 1 kostra v severozápadním rohu jámy č. 9 ;
 2 celkový pohled na skupinu jam horákovské kultury od severovýchodu. - Siedlung der Horákov-
 Kultur. 1 Skelett in der nordwestlichen Ecke der Grube Nr. 9 ; 2 Gesamtansicht auf eine Gruppe von Gruben der
 Horákov- Kultur von Nordost.

P Ř E H L E D V Ý Z K U M Ů 1 9 7 5

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : Doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : nádobka z velatického žárového hrobu ze Šlapanic
Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejně